

Ruimteregie in Limburg

Roel De Ridder – Architectuurwijzer vzw

Architectuurwijzer:

- Culturele organisatie / onafhankelijke speler
- **Architectuurwijzer is een culturele actor.** AW wakkert het debat over de rol van ruimteproductie aan en wijst op de band tussen het artistieke en het maatschappelijke.
- **Architectuurwijzer is een denktank voor stedelijkheid.** Stedelijkheid mag niet begrepen worden als synoniem voor verstedelijking. De focus juist op de inherente complexiteit van het begrip 'stedelijkheid'.
- **Architectuurwijzer is de motor van een netwerk.** AW richt zich zowel tot het grote publiek als tot professionals en verbindt hen rond actuele kwesties.
- (sterke evolutie in profiel jaren 1990 - vandaag)

Publicatie

Krefeld / Essen – 100 jaar Bauhaus

In 2019 is het honderd jaar geleden dat Walter Gropius het Bauhaus oprichtte. De school voor kunst, design en architectuur startte in Weimar en verhuisde in 1925 naar Dessau. Gropius riep ontwerpers op om het 'bouwen van de toekomst' te creëren. Jonge, artistiek begaafde mannen en vrouwen verbonden kunst, architectuur en vakmanschap met elkaar. Gropius had [...]

Bouw Info Limburg

Superbloks van URA en BOGDAN & VAN BROECK

Donderdag 21 november 2019

Bouw Info Limburg (BIL), hét Limburgs

Activiteiten

**Housing Apart Together:
Randprogramma**

In het kader van de expo Housing Apart Together organiseert Architectuurwijzer een gevarieerd randprogramma. Een deel van de activiteiten zijn publiek. Hiervoor kan je inschrijven via de bijhorende link. Daarnaast organiseren we activiteiten voor besloten groepen. Je kan met je bureau/organisatie een rondleiding organiseren: +/- 90 min, max. 25 deelnemers – met curator Peggy Totté: 200 [...]

Tentoonstelling

Housing Apart Together

Vanaf 10 oktober 2019

Lezing

Piet Eckert – E2A

Donderdag 28 november 2019

De behoefte aan huisvesting is een blijvend thema in de Europese steden. Architecten Piet en Wim Eckert van het Zwitserse bureau E2A zijn zich hier sterk van bewust. Ze ontwierpen een reeks bekende woonprojecten, zoals Werkbundstadt Berlin en Escherpark in Zürich plus ook grote mixed use projecten zoals Bethanien. Op 28 november komt Piet Eckert [...]

Studiedag

Werelddag van de Stedenbouw

Donderdag 21 november 2019

De nieuwe Vlaamse regering wil gemeentes

Korte inhoud

- Ruimteregie in Limburg?
- Provinciaal Bouwmeester
- Stad Limburg
- Atelier Limburg-Europa

- Discussieronde

Ruimteregie in Limburg?

- Vaststelling Architectuurwijzer (2010-11):
 - Nood aan **ruimteregie**, zeker m.b.t. strategische plekken, publiek domein, ...
 - Maar: **kritische massa** lijkt te ontbreken in Limburg (875.000 inwoners, geen grote steden, ...)
 - Capaciteit m.b.t. RO – bijvoorbeeld: erg zelden beroep gedaan op Open-Oproepprocedure
 - Capaciteit m.b.t. (architectuur)cultuur
 - Euregio bewoog weinig

Ruimteregie in Limburg?

- Uitdaging van capaciteit en (gebrek aan) regie geïnterpreteerd **vanuit de cultuur**
 - Idee van Provinciaal Bouwmeester van b0b Van Reeth
 - Gideon Boie (BAVO) op dossier gezet
 - + koppeling aan cultuur kon, omdat kritisch debat meerwaarde is voor een dossier bij Kunsten en Erfgoed
 - Vooral (scherpe) vragen stellen, geen mandaat om 'dingen op te lossen'
 - Ongevraagd advies

Startnota Provinciaal Bouwmeester Limburg

- Om architectuurgcultuur te promoten in Limburg is 'omweg' via RO nodig.
- "De Provinciaal Bouwmeester bevestigt de architectuurgcultuur als het fundament en het cement van de ruimtelijke ontwikkeling van Limburg."
- "De Provinciaal Bouwmeester voert drie bemiddelingsopdrachten uit:
 - afstemmen van belangen en verlangens rond individuele, lokale projecten (**overlegplatform**);
 - uitvoeren van bovenlokale ruimteregie rond gemeenschappelijke ontwerpuitdagingen (**verbindingsofficier**);
 - promotie van projecten en realisaties met provinciale uitstraling en acquisitie van talent (**PR**)."

VAN BEROEP NAAR BEMIDDELING

Doel

Voorkomen dat de beroepsprocedures die de Provincie aanbiedt, gebruikt worden om de kwaliteit van de leefomgeving in Limburg te beschadigen.

Wat?

Een platform waarop betrokken partijen samenkomen voor overleg en reflectie rond een concreet bouwproject.

Waar?

Rond lokale bouwprojecten met een strategische impact op het provinciaal niveau (qua zichtbaarheid, gebruik of symbolische waarde).

Wanneer?

Op geregelde tijdstippen gekoppeld aan de beslissende stappen in een bouwproces: projectdefinitie, architectenkeuze, aanbesteding, procesopvolging, oplevering.

Hoe?

Belangrijke dossiers worden opgezocht en in samenspraak met de betrokken partijen en de bevoegde diensten wordt een overlegagenda opgesteld.

VAN STRUCTUURPLAN NAAR RUIMTEREGIE

Doel

Voorkomen dat steden en gemeenten zich niet herkennen in opgelegde structuurplannen en zo afbreuk doen aan de ambitie om samen te bouwen aan een sterk merk.

Wat?

Steden en gemeenten worden rond gemeenschappelijke ontwerpuitdagingen samengebracht en formuleren een samenhangende visie.

Waar?

Ontwerpuitdagingen en bouwprojecten waarvoor steden en gemeenten de verantwoordelijkheid dragen, maar waarvan de problematiek de gemeentegrens overstijgt. Denk aan hergebruik van mijnpatrimonium, landschapsbehoud, mobiliteit, stedelijke verdichting...

Wanneer?

Proactief, strategisch en permanent

Hoe?

Workshops brengen de bevoegde diensten en betrokken partijen samen rond specifieke ontwerpuitdagingen. De workshops worden aangevuld met ontwerpend onderzoek uitgevoerd door hogescholen en studiebureaus.

NAAR EEN UITDAGEND ARCHITECTUURBELEID

Doel

Voorkomen dat de bekendheid van ruimtelijke ontwikkelingen in Limburg beperkt blijft tot de provinciegrenzen en zo tekort doet aan het belang van Limburg in innovatie.

Wat?

Internationaal profileren en bekend maken van het ontwikkelingsgebied Limburg.

Waar?

Spraakmakende ontwerpuitdagingen, bouwprojecten en realisaties die symbool staan voor het ontwikkelingspotentieel en het innovatieve karakter van Limburg.

Voor wie?

Buitenwereld en het eigen achterland.

Hoe?

Gerichte communicatie knoopt spraakmakende ontwerpuitdagingen, innovatieve realisaties en visionair ontwerpend onderzoek samen tot een prikkelend beeld van Limburg.

Staten-generaal, 2012

Staten-generaal, 2012

- Niveau samenwerkingen in provincie en met buiten de provincie opkrikken (Vlaanderen, Euregio Maas-Rijn)
- Toen nog idee om dat te koppelen aan kabinet gouverneur
- 'verdwijnende bemiddelaar'
- Idee 'Stad Limburg' geponeerd door gouverneur

STAD LIMBURG

ATELIER LIMBURG EUROPA

Stad Limburg, 2013

- SALK: versnellen, versterken, ontwikkelen; ruimtelijke component vrij beperkt
- Diverse opgaven onder één noemer samenbrengen: Stad Limburg (versie AW) = verruimtelijking van SALK
- Negri & Hardt: de stad is de plaats die gemeenschap, productie en conflict met elkaar in betekenisvol verband brengt

Stad Limburg, 2013

- Vanuit eigen kwaliteit van Limburg gedacht – niet alleen vanuit snelle verbindingen met wat er rond Limburg ligt – , bijvoorbeeld vanuit vakmanschap van de (Ford-)arbeiders...
- Multipool en samenbrengen van gedeelde projecten en ontwerpopgaven als opstap
- Gramsci: de cultuur komt eerst!

Stad Limburg, 2013

- 1. Stad Limburg vraagt een ruimtelijke ontwikkelingsvisie die recht doet aan alle **44 steden en gemeenten**. De focus op bipool Hasselt-Genk of het stedelijk netwerk in Centraal-Limburg wordt hiermee deel van een visie op het vergeten achterland.
- 2. Stad Limburg staat **niet synoniem met de verstedelijking** van het platteland of het inkrimpen van ruimte voor land- en tuinbouw. De inzet is een heldere afbakening tussen stad en land, tussen intensief en extensief grondgebruik, sluiten van kringlopen, enzovoorts.
- 3. Streekeigen kenmerken en producten krijgen een algemene betekenis in de **veelzijdige identiteit van Stad Limburg**. De gebruikelijke plattelandsontwikkeling rondom één of ander streekproduct of geografisch element dreigt het projectgebied te marginaliseren.
- 4. Stad Limburg betekent betere **verbindingen**, maar evengoed het teruggeven van inefficiënte infrastructuur aan de **natuur**.

Stad Limburg, 2013

- Stad Limburg is een baanbrekend project in de ruimtelijke ontwikkeling van Vlaanderen. Het idee van een bipolaire centrumstad en ommeland wordt vervangen door een horizontaal, multipolair netwerk van 44 steden en gemeenten. Het voorstel **verrijkt** ook het **Vlaamse architectuurdebat** vanuit drie reflexen:
- 1. **Architectuurreflex**: Stad Limburg focust op de ontwerpcomponent van maatschappelijke uitdagingen;
- 2. **Culturele reflex**: Stad Limburg is een cultureel project dat niet bang is van haar sociaaleconomische schaduw;
- 3. **Limburgreflex**: Stad Limburg biedt een podium aan lokale actoren binnen het globaal architectuurdebat.

Stad Limburg, 2013 - Bono in Vlaanderen?

- Ruimtelijke ontwikkeling i.p.v. ruimtelijke ordening, Subsidiariteit, ...
- Via fondsen en sensibiliseringscampagnes: ontvoogdend Vlaanderen dicteert nog altijd (krachttermen, voorbeeldprojecten, ...)
- Stad Limburg wil ontvoogding aangrijpen als kans om lokaal verantwoordelijkheid te nemen:

→ Atelier Limburg-Europa

Atelier Limburg-Europa

- Diverse 'ateliers', vanuit de 'natuurlijke reflex' van ontwerpers, met bestuurlijke grenzen even tussen haakjes
- Constructie van een 'collectief subject' i.p.v. 'dé Architect' rond kleine en grotere, soms symbolische, ontwerpopgaves
- Alberthaven
- Sint-Barbara
- Blondeswinning
- N75/N702
- Reigersvliet

Limburg Europa Workshop

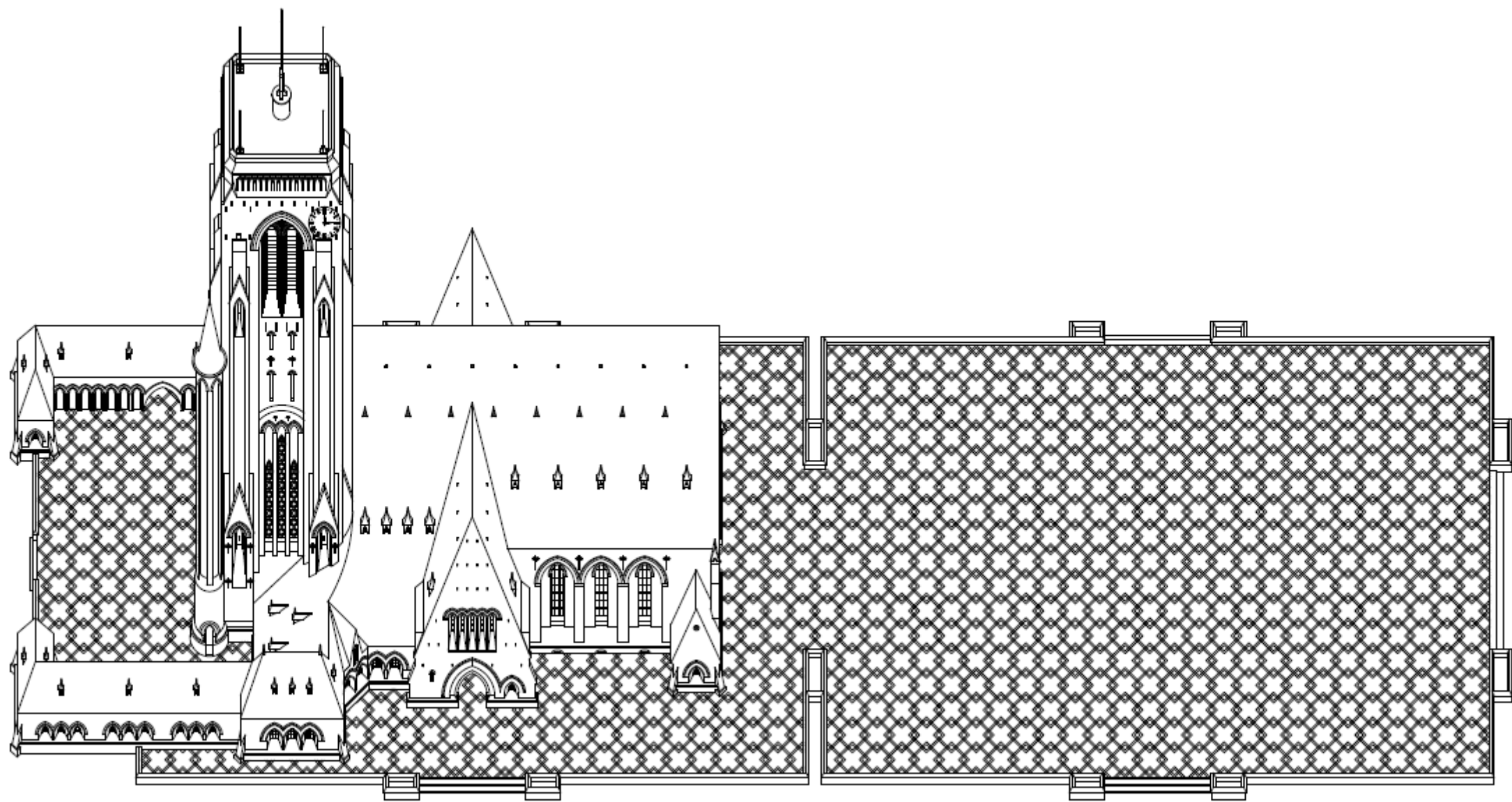
SPATIAL MANAGEMENT IN LIMBURG

Architectuurwijzer × BAVO

Atelier Limburg Europa

RUIMTEREGIE IN LIMBURG

Architectuurwijzer × BAVO

Vragen?

discussie

- *Kunnen we in Limburg spreken van een stadsregio?*
- *Is een dergelijke regio nodig als entiteit? Waarom?*
- *Wat is er nodig voor een betere ruimteregie in Limburg?*
- *Hoe en op welke schaal maken we coalities? Hoe werken we beter samen (binnen de provinciegrenzen)?*

discussie

- *Wat is (nog) de betekenis van de Euregio Maas-Rijn (MAHL) – en wat is de verhouding tot ‘Maasland’, ‘Noord-Limburg (Limburgse Kempen)’, ‘Haspengouw’, ...?*
- *Kunnen we het ontwerpen beter inzetten? Hoe?*
- *Wat zijn initiatieven, projecten en processen waarop we kunnen voortbouwen? – of juist niet? (afbakening stedelijk gebied Hasselt-Genk, NPHK, SALK, ENA, Albertknoop, Kolen- en Fruitspoor, Spartacus, ...)*
- *Welke rol geven we aan de diverse actoren: provincie, gouverneur, Limburgs Bouwmeester, Architectuurwijzer, Regionaal Landschap, UHasselt, Z33, ...?*

[www. architectuurwijzer.be](http://www.architectuurwijzer.be) // roel@architectuurwijzer.be